

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

LABOR POTENTIAL EMPLOYEES CIVIL SERVICE

Іншин М.І.,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
член-кореспондент
Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України

У статті розглядається актуальне питання, яке пов'язане з трудовим потенціалом працівників державної служби. Також приділено увагу розвитку трудового потенціалу працівників державної служби, які покликані забезпечувати правопорядок у суспільстві. Запропоновані ґрунтовні висновки та пропозиції щодо досліджуваної тематики.

Ключові слова: працівники, державні службовці, трудовий потенціал, кадри, правопорядок.

В статье рассматривается актуальный вопрос, связанный с трудовым потенциалом работников государственной службы. Также уделено внимание развитию трудового потенциала работников государственной службы, призванных обеспечивать правопорядок в обществе. Предложены основательные выводы и предложения относительно рассматриваемой тематики.

Ключевые слова: работники, государственные служащие, трудовой потенциал, кадры, правопорядок.

In this scientific article the actual question which is associated with employment potential workforce. Also paid attention to the development of labor potential employees of the civil service, which are designed to provide law and order in society. In the article the fundamental conclusions and proposals on the subject consider.

Key words: workers, public servants, labor potential, human resources, law and order.

Постановка проблеми. В умовах реформування державної влади надзвичайно важливу роль відіграє ресурс праці серед усіх категорій працівників. Особливу увагу при цьому потрібно приділяти розвитку трудового потенціалу працівників державної служби, які покликані забезпечувати правопорядок у суспільстві.

Розвиток державної служби за останній період був пов'язаний із процесом професіоналізації кадрового корпусу державної служби, але вести мову про сформованість нової генерації державних службовців, яка б утворила національну управлінську еліту, ще рано. Це можливо не раніше ніж через 5–7 років, що обумовлено існуючими проблемами, які в основному пов'язані з недоліками у формуванні кадрового потенціалу державної служби. Отже, основним напрямом вдосконалення державної служби має стати формування високоякісного кадрового потенціалу, завдяки якому належним чином реалізовуватимуться поставлені перед державною службою завдання та цілі. Разом із цим головним спрямуванням сучасної діяльності з підготовки державних службовців, яка, як відмічають фахівці, за змістом є системою освіти державних службовців із пріоритетом умінь та навичок над знаннями [1, с. 14], повинна стати її трансформація в модель випереджаючої, інноваційної, професійно-особистісно-орієнтованої освіти, метою якої є проблемно-орієнтований професіоналізм, компетентність й ефективність фахівця [2, с. 8].

Виклад основного матеріалу. Залучення до державної служби висококваліфікованих кадрів, які б мали бажання постійно вдосконалюватися та підвищувати свою кваліфікацію, можливе лише в рамках цілісного механізму формування кадрового потенціалу, базовим

елементом якого, безперечно, виступає належне забезпечення конституційного права на державну службу. Це зрозуміло з того, що незабезпеченість цього права або проблеми, прогалини в його реалізації перешкоджають процесу вступу на державну службу фахівців, спеціалістів, які знаходять кращі умови реалізації свого трудового потенціалу.

Конституційне право громадян України на державну службу – це передбачена Конституцією України, нормами міжнародного та національного законодавства міра можливої поведінки суб'єкта правовідносин, реалізація, охорона та захист якої гарантовані державою через діючу систему органів державної влади, місцевого самоврядування, метою якої є отримання громадянином України статусу державного службовця.

Означене право потребує свого нормативно-правового та організаційного забезпечення задля належної реалізації. У зв'язку із цим слід вказати, що кожний структурний елемент механізму забезпечення права на державну службу має особливе призначення у сфері його реалізації: правовий статус громадянина України як юридична передумова виникнення права на державну службу закріплює в нерозривній єдності права, свободи й обов'язки, що опосередковуються правом на державну службу, та необхідність слідувати певним типам поведінки в інтересах суспільства й держави; нормативно-правові засоби забезпечення права на державну службу створюють належні юридичні можливості для ефективного здійснення, відбору та прийому на службу громадян; загальносоціальні умови забезпечення права на державну службу виступають фактичним середовищем здійснення, охорони та захисту зазна-

чених прав і передбачають заборону дискримінації за будь-якою ознакою під час прийому на службу; охорона та захист права на державну службу виступає гарантом дотримання прав кандидатів на державну службу під час їх прийому.

З викладеного можна зробити висновок, що нормативно-правове забезпечення державної служби можна розглядати як діяльність компетентних державних органів та посадових осіб щодо прийняття нормативно-правових актів, направлених на ефективне регулювання правовідносин у сфері організації та функціонування державної служби.

Однією з умов якості зазначеної діяльності є знову ж таки високий рівень професійності кадрів, які нею займаються. Таким чином, отримуємо замкнуте коло: якщо в державі необхідно сформувати високоякісний кадровий потенціал, треба забезпечити належну реалізацію конституційного права на державну службу, при цьому одним з елементів такого забезпечення виступає діяльність із розробки якісних нормативно-правових положень у цій сфері. Розрив цього кола та перехід до поступового запровадження прийнятих програм і розроблених концепцій вбачаємо у вступі в силу нового Закону України «Про державну службу» як відправної точки для оновлення та трансформації державної служби в Україні. Водночас слід звернути увагу на правове визначення державної служби, надане в новому Законі України «Про державну службу». Так, звертаючись до положень указанного закону, у якому державна служба визначається як професійна діяльність державних службовців із підготовки пропозицій щодо формування державної політики, забезпечення її реалізації та надання адміністративних послуг [3], слід відмітити такі нюанси. По-перше, слід погодитись із тим, що державна служба являє собою професійну діяльність державних службовців. По-друге, законодавець, розкриваючи поняття державної служби, правильно зазначив, що воно зводиться не лише до реалізації державної політики, але й повинна «бути виразником інтересів усього народу і служити усьому народові», а отже, і брати участь у формуванні державної політики, зокрема, шляхом здійснення діяльності з підготовки пропозицій щодо її формування. Як позитивні зміни, які впливають на сутність державної служби, слід відмітити й таку новелу, як виключення із числа державних службовців осіб допоміжного персоналу. У цьому плані надане визначення автоматично виключає допоміжний персонал. Що ж до впроваджені змін стосовно розмежування політичних посад від посад державної служби, то надане в ст. 1 нового закону визначення не дає можливості на його основі зробити такий висновок. Також викликає низку

питань поняття «адміністративна послуга», по-перше, тому що для його розкриття потрібно звертатись до іншого нормативно-правового акта (Закону України «Про адміністративні послуги»), а, по-друге, і в зазначеному законі воно розкрито настільки розпливчато й неточно, що чітко зрозуміти його сутність неможливо. Зокрема, вважаємо, що розкриття понять адміністративної послуги та суб'єкта надання адміністративної послуги одне через одного суттєво ускладнює розуміння сутності цих правових термінів; окрім того, викликає заперечення формулювання адміністративної послуги як «результату здійснення владних повноважень», оскільки за своєю сутністю така послуга є діяльністю, а не результатом. З огляду на це виникає питання щодо того, що саме розуміється під державною службою. Тому не дивно, що в законодавця виникли проблеми із «чітким розмежуванням вищого корпусу державної служби й політичних посад, а також недостатнім обмеженням для державних службовців на політичну діяльність» [4, с. 4-5].

Важливе питання також виникає й щодо того, що ані в положеннях закону, ані безпосередньо у визначенні державної служби взагалі не згадується основне призначення державної служби – захист прав, свобод й законних інтересів учасників суспільних відносин. При цьому в наукових колах, як вже вище цитувалося, постійно підкреслюється саме така соціальна сутність державної служби в демократичній, правовій, соціальній державі. Звичайно можна таке завдання державної служби логічно вивести з таких принципів державної служби, як верховенство права та законність, однак, на нашу думку, зважаючи на закріплене в ст. 3 Конституції України положення щодо визнання прав та свобод людини змістом та спрямованістю держави, доцільно було б чітко окреслити це й у визначенні державної служби як основної категорії нового закону, відповідно до якого будується весь закон.

Висновки. Отже, надане в новому Законі України «Про державну службу» визначення державної служби потребує корегування та удосконалення. Зокрема, необхідно зазначити у визначенні основне призначення державної служби, а також потребує удосконалення визначення адміністративних послуг. Як варіант пропонуємо таке визначення: державна служба – це професійна діяльність державних службовців із підготовки пропозицій щодо формування державної політики, забезпечення її реалізації та надання адміністративних послуг із метою захисту прав, свобод й законних інтересів учасників суспільних відносин. Від досконалості визначення державної служби цілком та повністю залежить і подальша розробка механізму його забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Синицина Н.Г. Стандартизація освіти державних службовців в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 / Н.Г. Синицина ; Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – Дніпропетровськ, 2006. – 20 с.
2. Харченко О.А. Реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні в контексті досвіду країн Східної Європи та пострадянського простору : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 / О.А. Харченко ; Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – Дніпропетровськ, 2009. – 20 с.
3. Про державну службу : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4050-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 26. – Ст. 273.
4. Тимошук В.П. Новий закон про державну службу: новели та проблеми / В.П. Тимошук, О.В. Курінний // Юридичний вісник України. – 2012. – № 5 (866). – С. 4–5.